

Svatý Josef – patron štěstí a přímluvce v době pandemie

„Otcovským srdcem: tak miloval Josef Ježíše, který je ve všech čtyřech evangeliích nazýván *synem Josefovým*.“ (František, *Patris corde*, 2020) Tak zní první věta apoštolského listu papeže Františka, jímž vyhláší rok sv. Josefa. Celá univerzální církev je pozvána k meditaci a modlitbě k pěstounu Ježíše, patronu nás všech v době pandemie.

Josefův příklad a jeho pomoc přicházejí ve správný čas. V době, kdy globální pandemie přinutila miliony lidí žít ve skrytu, izolaci a osamocení, můžeme Josefa považovat za model skrytého života. Víme také, že Josef zemřel před Ježíšovým veřejným vystoupením. Mariin manžel byl nepochybně osobně obeznámen, co utrpení přináší. Můžeme ho tedy vidět také jako našeho patrona, který se za nás modlí, protože rozumí zevnitř našemu zápasu s nemocí. Ale co o něm vlastně víme?

O svatém Josefovi, podobně jako i o mnoha jiných svatých z prvotních dob křesťanství, víme nemnoho. Něco málo se dozvídáme z několika řádků poskrovnu o něm napsaných v evangeliích. Byl z rodu krále Davida a zasnoubený s mladou ženou z Nazareta. Marie byla zcela neočekávaně shledána těhotnou. Ale „protože její muž Josef byl spravedlivý a nechtěl ji vydat pohaně“ (Mt 1,19), podle Matoušova evangelia plánoval své zasnoubení potichu zrušit. Ještě předtím, než se narodil Ježíš, se naplno projevil Josefův něžný soucit a odpouštějící srdce.

Bůh však osnoval jiné plány. Stejně jako Josef Egyptský, starozákonní patriarcha z knihy Genesis, prošel ohněm vnitřního utrpení, bezradnosti a nejistoty. Bůh užil snu, aby odhalil své vykupitelské plány s tesařem z Nazareta. Ve spánku anděl odhalil Josefovi Mariino tajemství: „Josefe, synu Davidův, neboj se k sobě vzít svou manželku Marii. Vždyť dítě, které počala, je z Ducha Svatého.“ (Mt 1,18) Tentýž anděl mu po narození Mariina syna vnukl nápad: vzít dítě a jeho matku do Egypta. Všichni uprchli před vražedným králem Herodem. A Josef? Josef bez váhání znovu poslechne: „Vstal, vzal dítě i jeho matku a odebral se do izraelské země.“ (Mt 2,21). Udělal to, co předtím: „Když se probudil ze spánku, udělal, jak mu anděl Páně prikázal.“ (Mt 1,24) A Josef byl za svoji poslušnost vyznamenán tím, co mu Bůh v díle spásy svěřil. Stal se *ochráncem katolické církve* (Pius IX.), *patronem dělníků* (Pius XII.), *ochráncem Vykupitele* (Jan Pavel II.), *patronem štěstí a smrti* (KKC, 1014), *patronem všech, kdo musejí opouštět svoji vlast* (František).

Existuje několik dalších příběhů z jinošského Ježíšova období: ztratil se na cestě, našli ho mezi učenci v chrámě. Ostatní zbytek života je nám skryt. Víme jen jediné, co nám zachoval Lukáš o těchto 18 letech Ježíšova skrytého života: „Ježíš pak prospíval moudrostí, věkem a oblibou u Boha i u lidí.“ (Lk 2,52) Josef, *služebník všeobecného záměru spásy*, pomohl připravit Ježíše na to, co jeden teolog nazval „nejpotřebnějším nástrojem pro spásu světa“.

Josef předal Ježíšovi vše potřebné k tomu, aby se stal dobrým tesařem. Potřeboval **trpělivost** (čekání, až bude dřevo suché a připravené), **dobrý úsudek** (našel soulad s vodováhou k určení vodorovného směru), **vytrvalost** (při broušení, dokud nebude deska stolu hladká) a **poctivost** (pro účtování lidem spravedlivou cenu). Vedle Josefa, svého učitele v řemesle, pracoval mladý Ježíš. Přispíval tím k obecnému blahu Nazareta a okolních měst. Není těžké si představit, že ctnosti, které se Ježíš naučil od svého učitele, trpělivost, úsudek, vytrvalost a poctivost, mu dobře posloužily v jeho pozdější službě. Josef pomohl připravit Ježíše na to, aby byl „nástrojem nejpotřebnějším pro spásu světa“. „V útočišti Nazareta, v Josefově škole se Ježíš učil plnit Otcovu vůli. Tato vůle se mu stala každodenním pokrmem (srv. Jan 4,34). I v té nejtěžší chvíli svého života v Getsemanech upřednostnil Otcovu vůli před svou a stal se

poslušným až k smrti, k smrti na kříži.“ (*Flp 2,8*). Autor listu Židům proto uzavírá, že se Ježíš ‚naučil svým utrpením poslušnosti‘ (*Žid 5,8*).“ (František, *Patris corde*, 2020)

Ale jakmile Ježíš začal veřejně působit, postava Josefa mizí ze scény, alespoň v evangelijních příbězích. Je příznačné, že Josef není uveden mezi hosty na svatební hostině v Káně, která znamenala začátek veřejné Ježíšovy služby. Zemřel zjevně dříve, než jeho syn dosáhl dospělosti.

Na vyobrazeních je s oblibou vylíčena smrt sv. Josefa. Nemocný Josef leží v posteli a nad ním se sklání šestnáctiletý Ježíš, Maria sedí na posteli. Malba se snaží zachytit smutek, který obklopuje předčasnou Josefu smrt. Podobný smutek je tu už mnoho měsíců kolem těch, kteří umírají na Covid-19.

Josef je tradičně mimořádně uctívaným patronem *šťastné smrti*. Pro Ježíše nebo Marii nemohla jeho smrt být šťastnou smrtí. Evangelia nám neříkají nic o jejich truchlení. Neexistují žádné řádky o Mariině zármutku, žádné verše o Ježíšově smutku. Svátá rodina je tedy jako mnoho dnešních rodin, které se během této pandemie trápí ztrátou rodičů a prarodičů, tet a strýců, bratrů a sester a dětí. Mnoho zármutku se neobjeví v žádných novinových titulcích. Josefův život a smrt říkají nám jednu podstatnou věc: Bůh vidí.

Skrytost Josefova života může promluvit také k těm, kteří jsou pandemií přemoženi, kteří se ptají, jestli je s nimi Bůh, jestli vidí. Josef se v evangeliích objevil jen krátce a ani jednou nepromluvil. Vede život tiché služby Bohu, život, který pro nás zůstává téměř úplně neznámý. A přesto měl jeho život – plný nesčetných skrytých, neviditelných a nezaznamenaných milostných činů – nekonečnou hodnotu. Život Josefa nám všem říká: „Bůh vidí.“

Jeho skrytý život důvěrně sdílejí miliony lidí, kteří procházejí pandemií: zdravotníci ve frontové linii, jejich oběti jsou skryti i před jejich vlastními rodinami. Dále osamělí rodiče, kteří se nikomu nemohou svěřit se svými intenzivními obavami o své děti. Dospělé děti stárnoucích rodičů žijících v domovech s pečovatelskou službou, kteří se obávají rozšíření nemoci mezi seniory. Pokladní v supermarketech, řidič hromadné dopravy, pracovníci údržby, kteří živořili i předtím, dávno před současnou hospodářskou krizí, dnes nemohou pracovat z domova. Jejich práce je mezi lidmi, kam nemohou. Josef je blízko i kněžím, kteří doprovodili nespočet pohřbů obětí Covidu-19, a sdílí s nimi jejich obavy, že nedokážou dostatečně utěšit nejbližší. Nakonec i covidoví pacienti, umírající, frustrovaní, plní obav, úzkostného pláče, kteří - odkázáni na lůžko - nemohou zastavit přemýšlení, co a proč se vše kolem děje. Tolik skrytých životů. Tolik neviditelných skutků lásky v této pandemii. Tolik tajných modliteb vznesených do nebe. Manžel Marie a nevlastní otec Ježíše všem rozumí. Svěřuje nám ujištění Pavlovo: „Stačí ti moje milost, protože síla se tím více projeví ve slabosti.“ (*2Kor 12,7–9*)

Josef je *nejcudnější*, je svoboděn od majetnictví. Platí pro nás: „Jděte k Josefovi. Co on řekne, udělejte.“ (*Gn 41,55*) „Specifickým posláním světců je totiž nejen dělat zázraky a poskytovat milosti, nýbrž přimlouvat se za nás u Boha, jako to dělal Abraham a Mojžíš a jako to dělá Ježíš, ‚jediný prostředník‘ (*1Tim 2,5*), který je u Boha Otce naším ‚přímlovcem‘ (*1Jan 2,1*), jenž ‚je stále živ, aby se za nás přimlouval‘ (*Žid 7,25*; srv. *Řím 8,34*).“ (František, *Patris corde*). Svátý Josefe, patrone skrytého života, ochránce v této době pandemie, pros za nás hříšné nyní i na věky věků. Amen.